

Cirkulärnr: 2000:24
Diariernr: 2000/0384
Handläggare: Agneta Lefwerth
Sektion/Enhet: Civilrättssektionen
Datum: 2000-02-10
Mottagare: Kommunstyrelsen
Gemensam kommunadministration
IT-chef
IT-samordnare
Rubrik: Inventering av programvarulicenser

*Civilrättssektionen
Agneta Lefwerth*

Kommunstyrelsen
Gemensam kommunadministration
IT-chef
IT-samordnare

Inventering av programvarulicenser

Hantering av datorprogram och licenser kräver goda rutiner i kommuner samt större företag och organisationer. Många har full kontroll på sitt licensinnehav och användningen av programvara, medan det i vissa fall kan finnas bristande rutiner. Nedan redovisas ett handlingsalternativ för kommuner som har ett behov av att få bättre kontroll på sin hantering av datorprogram och licensavtal.

Bakgrund

Business Software Alliance Corp., BSA, har tagit kontakt med Svenska Kommunförbundet. BSA har därvid redogjort för en av organisationen genomförd kommunenkät, varom mer nedan, samt uppgett att man anser det vara av stor vikt att den programvara som de svenska kommunerna har installerade motsvaras av tecknad licens.

BSA är en världsomspännande organisation som bevakar illegal användning av programvara inom näringsliv, myndigheter och organisationer. Medlemmar i BSA (i Sverige) är Adobe, Apple Computer, Cadpoint, Corel, Microsoft, Scandinavian PC Systems och Visio.

Under år 1998 skickade BSA ut en enkät till Sveriges kommuner. I enkäten ställdes bl.a. frågor om hur kommunerna hanterar sina licenser till installerade programvaror. 376 kommuner/kommundelar svarade på enkäten. Av enkätsvaren framgick att drygt 20% av de kommuner/kommundelar som svarade inte hade eller inte visste om de hade licenser för alla installerade programvaror. Cirka 15% uppgav att de skulle vilja ha hjälp att kontrollera och administrera sitt programvaruinnehav.

Upphovsrätt till datorprogram

Upphovsrätt är den rätt som författare, konstnärer, kompositörer och andra upphovsmän har till sina verk enligt upphovsrättslagen (SFS 1960:729). Lagen ger upphovsmannen med vissa i lagen angivna inskränkningar, ensamrätt att bestämma över sina verk.

Upphovsrätten består av dels en ideell, dels en ekonomisk rätt. Den ideella rätten innebär bl.a. att upphovsmannen har rätt att bli namngiven när hans verk används.

Den ekonomiska rätten ger upphovsmannen rätt att bestämma över användningen av verket genom att framställa exemplar av verket och att göra det tillgängligt för allmänheten, t.ex. sälja exemplar av verket. När ett verk används har upphovsmannen i princip rätt att kräva ersättning.

För att tillgodose vissa allmänna och enskilda intressen innehåller upphovsrättslagen en del inskränkningar i upphovsmannens ekonomiska rätt. Där finns t.ex. rätten att kopiera verk för enskilt bruk.

Datorprogram omfattas av reglerna i upphovsrättslagen. I bestämmelsen om kopiering för enskilt bruk är dock datorprogram undantagna. Det krävs därför tillstånd för i princip varje kopiering av datorprogram. Detta innebär t.ex. att det är förbjudet att kopiera ett datorprogram till en dator i hemmet även om det bara sker för att göra det möjligt att arbeta vidare hemma. Det är också förbjudet att på en arbetsplats utan tillstånd framställa programkopior till kollegor eller att låta ett program finnas kvar i en dator om programmet kopieras till en annan dator exempelvis vid omflyttningar. Det är härvid utan betydelse om det otillåtet kopierade programmet används eller ej. Kopieringen i sig är olaglig.

Den ekonomiska rätten kan överlåtas helt eller delvis. Rätten att använda datorprogram upplåts normalt genom ett licensavtal. Licensavtalen kan innehålla olika villkor varför licenstagaren måste ta del av dessa för att se vilken rätt han har erhållit. I avsaknad av bestämmelser i avtalet gäller upphovsrättslagens bestämmelser.

Den som förvärvat en rätt att upphovsrättsligt förfoga över ett verk får inte utan rättighetshavarens tillstånd överlåta rätten vidare.

En otillåten kopiering av upphovsrättsligt skyddad programvara utgör intrång i upphovsrätten och kan utlösa inte bara skadeståndsskyldighet utan också straffansvar i form av böter eller fängelse.

Vid skälig misstanke om intrång i upphovsrätt har domstolen möjlighet att besluta om s.k. intrångsundersökning för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredningen.

Normalavtal om programvaruinventering och policy

BSA erbjuder nu kommunerna att träffa ett avtal som innebär att kommunen förbinder sig att inventera sitt innehav av programvara i syfte att finna "BSA-programvara". Resultatet av inventeringen skall presenteras för BSA och

sådan programvara som inte motsvaras av en licens skall raderas om inte kommunen väljer att teckna erforderlig licens. Kommunen skall också införa rutiner för sin framtida programvaruhantering. BSA och deras medlemmar förbinder sig att inte vidta några retroaktiva åtgärder beträffande sådan programvara som installerats utan att motsvaras av en licens från de leverantörer organisationen företräder, och som kan komma att upptäckas vid en inventering.

Svenska Kommunförbundet anser att BSA:s erbjudande kan vara ett bra sätt för de kommuner som inte anser sig ha full kontroll över programvara och tecknade licenser, att få sådan kontroll utan att behöva riskera att utge retroaktiv ersättning för programvara som eventuellt finns installerad utan att omfattas av någon licens. Antagande av erbjudandet är givetvis frivilligt och skall endast ses som en möjlighet att om behov finns, få ordning på sin programvaruhantering.

Programvara som levererats av annan än BSA:s medlemmar omfattas inte av avtalet och behöver givetvis inte heller redovisas till BSA. En fullständig inventering innebär den fördelen att kommunen får kontroll även över sådan programvara.

BSA kommer att i nära anslutning till detta cirkulär skicka ut avtalserbjudandet till samma adressater som cirkuläret ställts till.

Frågor med anledning av detta cirkulär kan ställas till Agneta Lefwerth (juridiska frågor), tfn 08-772 44 43 eller Bengt Falke (tekniska frågor), tfn 08-772 47 74.

Frågor angående avtalet kan också ställas till BSA, tfn 08-677 54 47.

Konferens

För att belysa frågan och förmedla erfarenheter om utförd inventering anordnar Svenska Kommunförbundet en konferens, "Inventering av programvarulicenser", i Stockholm den 9 maj 2000. Inbjudan bifogas.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Civilrättssektionen

Hans Ekman

Agneta Lefwerth